

ज्ञानसाधना शिक्षण प्रसारक मंडळ संचलित
ज्ञानसाधना माध्यमिक विद्यालय, जळगांव या
शाळेतील इयत्ता ५ वी ते इयत्ता ७ वी चे प्रथम
वर्गास अनुदानासाठी पात्र घोषित करण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन
शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग
शासन निर्णय, क्रमांक : न्यायाप्र-२०२२/प्र.क्र.११/एसएम-४
हुतात्मा राजगुरु चौक, मादाम कामा मार्ग, मंत्रालय, मुंबई ४०००३२.
दिनांक : -४ मार्च, २०२४.

वाचा:-

- १) शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग, शासन पत्र, क्र.माशातु/२०१०/(४८६/२०१०) माशि-१, दि.१५ जुलै, २०१०.
- २) शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग, शासन निर्णय, क्रमांक: माशाअ-२००९/(५९९/०९)/माशि-१, दि.१५ नोव्हेंबर २०११.
- ३) मा. उच्च न्यायालय मुंबई खंडपीठ औरंगाबाद यांचे रिट याचिका क्र.८७९८/२०१० मध्ये दि.२८ ऑगस्ट, २०१२ रोजीचे आदेश.
- ४) शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग, शासन निर्णय, क्रमांक:संकीर्ण-२०१२/(१५०/१२)/माशि-१, दि.१६ जुलै २०१३.
- ५) शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग, शासन पत्र, क्र.माशान्या-२०१४/प्र.क्र.२२२/एसएम-४, दि.२९ ऑक्टोबर २०१४.
- ६) मा. उच्च न्यायालय, मुंबई खंडपीठ औरंगाबाद यांचे रिट याचिका क्रमांक ४८६/२०१६ मध्ये दि.१२ फेब्रुवारी, २०१६ रोजीचे आदेश.
- ७) शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग, शासन निर्णय क्रमांक: माशामु-२०१६/प्र.क्र.१८/एसएम-४, दि.१९ सप्टेंबर, २०१६.
- ८) शिक्षण संचालक (माध्यमिक व उच्च माध्यमिक) यांचे पत्र क्र.अमाशा/न्याप्र/१५-१६/१५८५४/माध्य-ब/३०४, दि.२० सप्टेंबर, २०१६.
- ९) मा. उच्च न्यायालय, मुंबई खंडपीठ औरंगाबाद यांचे रिट याचिका क्रमांक ४५६५/२०१७ मध्ये दि.२६ फेब्रुवारी, २०१८ रोजीचे आदेश.
- १०) विभागीय शिक्षण उपसंचालक, नाशिक विभाग, नाशिक यांचे पत्र, क्र.शिउसं/नावि/माध्य-१/२०१८, दिनांक २३ मे, २०१८.
- ११) शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग, शासन पत्र, क्र.न्यायाप्र-२०१६/(प्र.क्र.१९८)/एसएम-४, दि.३० जुलै, २०१८.
- १२) शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग, शासन निर्णय, क्रमांक: माशाअ-२०२२/प्र.क्र.२७५/एसएम-४, दि.०६ फेब्रुवारी, २०२३.
- १३) मुख्याध्यापिका, ज्ञानसाधना शिक्षण प्रसारक मंडळ संचलित ज्ञानसाधना माध्यमिक विद्यालय जळगांव यांचे पत्र, दि.०९ जून, २०२३.
- १४) शासनाचे समक्रमांकाचे पत्र, दि.२५ जुलै, २०२३ व दि.२९ ऑगस्ट, २०२३.
- १५) शिक्षणाधिकारी (माध्यमिक) जिल्हा परिषद, जळगाव यांचे पत्र क्र.शिक्षण/माध्य-२/न्यायप्र / २१०८/२०२३, दि.२१.०८.२०२३ व पत्र क्र.शिक्षण/माध्य-२/न्यायप्र/हस्तपोच/२०२३, दि.२१.१०.२०२३.

प्रस्तावना:-

संदर्भ क्र. (१) येथील शासन पत्र क्र.माशातु/२०१०/(४८६/२०१०) माशि-१, दि.१५.०७.२०१० अन्वये ज्ञानसाधना शिक्षण प्रसारक मंडळ संचलित ज्ञानसाधना माध्यमिक विद्यालय जळगांव या शाळेतील इयत्ता ५ वी ते इयत्ता ७ वी च्या वर्गांना सन २००२-२००३ पासून कायम विनाअनुदान तत्वावर मान्यता देण्यात आली होती.

२. ज्ञानसाधना शिक्षण प्रसारक मंडळ, जळगांव संचलित ज्ञानसाधना माध्यमिक विद्यालय, जळगांव, ता. जि. जळगांव यांनी उक्त शाळेस सन २००२-०३ पासून विना अनुदान तत्वावर परवानगी देण्याचे अनुषंगाने संदर्भ क्र. (१) येथील दि.१५.०७.२०१० पत्राच्या विरोधात मा. उच्च न्यायालय खंडपीठ औरंगाबाद येथे रिट याचिका क्र.८७९८/२०१० दाखल केली होती.

उक्त रिट याचिकेवर मा. न्यायालयाने दि.२८.०८.२०१२ रोजी आदेश पारित केलेले आहेत. शासनाने संदर्भ क्र. (५) येथील दिनांक २९.१०.२०१४ अन्वये, सदर शाळेतील इयत्ता ५ वी ते इयत्ता ७ वी च्या वर्गांना सन २००२-०३ पासून कायम विनाअनुदान तत्वावर देण्यात आलेल्या परवानगी ऐवजी सन २००२-०३ पासून विना अनुदान तत्वावर परवानगी देण्यात आली आहे.

३. तदनंतर ज्ञानसाधना शिक्षण प्रसारक मंडळ जळगांव संचलित ज्ञानसाधना माध्यमिक विद्यालय, जळगांव, ता. जि. जळगांव या शाळेतील इयत्ता ५ वी ते इयत्ता ७ वी च्या वर्गांना अनुक्रमे सन २०११-१२, सन २०१२-१३ व सन २०१३-१४ पासून १०० टक्के वेतन अनुदान मिळणेबाबत मा.उच्च न्यायालय, खंडपीठ औरंगाबाद येथे रिट याचिका क्रमांक ४८६/२०१६ दाखल केली होती. मा. उच्च न्यायालयाने उक्त रिट याचिकेवर दि.१२.०२.२०१६ रोजी अंतिम आदेश पारित केलेला आहे.

“ The proposal submitted by the petitioner/ institution on 13.10.2015 for receiving grant-in aid for 5th to 7th Std., is pending and no decision yet taken by the respondents/authorities. In that view of the matter, we direct the respondents to take a decision on the pending proposal submitted by the petitioner, as expeditiously as possible and preferably within a period of three months from today and communicate the decision thereof to the petitioner /institution as also to the Education Officer (Secondary), Zilla Parishad, Jalgaon. Needless to observe that in case the respondents wish to hear the petitioner, they will be at liberty to do so.

With these directions, the petition stands disposed of.”

४. संदर्भ क्र. (२) येथील शासन निर्णय, दिनांक १५.११.२०११ मधील परिच्छेद १ नुसार अनुदान सूत्र निश्चित केले असून, शाळा ज्यावर्षी मुल्यांकनात पात्र ठरेल त्या वर्षापासून २० टक्के व त्या पुढील वर्षी अनुक्रमे ४० टक्के, ६० टक्के, ८० टक्के व १०० टक्के या प्रामाणात अनुदान सूत्र मान्य केले आहे. तसेच, सदर शासन निर्णयातील परिच्छेद २-ड अन्वये, विनाअनुदान तत्वावरील ज्या

शाळा अद्यापही अनुदानावर आलेल्या नाहीत, अशा शाळांची सुधारित निकषानुसार मुल्यांकन करण्याची तरतूद केलेली आहे.

५. तदनंतर, ज्ञानसाधना शिक्षण प्रसारक मंडळ, जळगांव या संस्थेने इयत्ता ५ वी ते इयत्ता ७ वी च्या वर्गांना शैक्षणिक वर्ष २००२-०३ पासून विनाअनुदान तत्वावर मंजूर असल्याने दिनांक १७.०२.२००४ च्या शासन निर्णयातील तरतुदीनुसार सदर वर्गांना अनुदान मंजूर करणेबाबत प्रतिवादीना आदेश होण्यासाठी मा. उच्च न्यायालय, खंडपीठ औरंगाबाद येथे रिट याचिका क्र. ४५६५/२०१७ दाखल केलेली होती. सदर रिट याचिकेवर मा. उच्च न्यायालय, औरंगाबाद खंडपीठ यांनी दि.२६.०२.२०१८ पुढीलप्रमाणे आदेश पारित केले आहेत.

- The respondents were required to consider the proposal tendered by the petitioner to the extent of holding the petitioner eligible to conduct classes 5th to 7th on no grant basis since 2002-2003. It also appears that the Government Resolution dated 17.2.2004 was holding the field at the relevant time. The respondents are required to consider the Government Resolution dated 17.2.2004 with regard to the grant in aid to the petitioner for 5th to 7th standard classes.
- The respondents shall consider the case of the petitioner for approval on no grant basis from the year 2002-2003 as per the Government Resolution dated 17.2.2004, expeditiously and preferably within a period of three (3) months.
- The writ petition is disposed of. No costs.

६. उपरोक्त रिट याचिकेवर दिलेल्या निर्णयाच्या अनुषंगाने, विभागीय शिक्षण उपसंचालक, नाशिक विभाग, नाशिक यांनी संदर्भ क्र. (१०) येथील दिनांक २३.०५.२०१८ च्या पत्रान्वये शासनास अहवाल सादर केला आहे.

त्यानुषंगाने शासनाने संदर्भ क्र.(११) येथील दि.३०.०७.२०१८ रोजीच्या पत्रान्वये अध्यक्ष ज्ञानसाधना शिक्षण प्रसारक मंडळ, जळगांव यांना “शासनाच्या दिनांक १७ फेब्रुवारी, २००४ च्या शासन निर्णयामध्ये जरी आरक्षणाबाबतचा उल्लेख नसला तरी महाराष्ट्र खाजगी शाळांतील कर्मचारी (सेवेच्या शर्ती) विनियमन अधिनियम, १९७७ मधील तरतुदीनुसार प्रत्येक संस्थेने कर्मचा-यांच्या पदभरती संदर्भात आरक्षण धोरणाचे पालन करणे आवश्यक आहे. त्यामुळे आरक्षण धोरणाचे पालन न केलेल्या शाळांना अनुदान अनुज्ञेय नाही,” असे कळविले होते.

७. तदनंतर ज्ञानसाधना शिक्षण प्रसारक मंडळ, जळगांव संचलित माध्यमिक विद्यालय, जळगांव यांनी मा. उच्च न्यायालयात दाखल केलेल्या रिट याचिका क्र. ४५६५/२०१७ वर मा. उच्च न्यायालयाने दि.२६.०२.२०१८ रोजी पारित केलेल्या आदेशानुसार कार्यवाही न झाल्यामुळे मा. उच्च न्यायालय, औरंगाबाद खंडपीठ येथे अवमान याचिका २०१/२०१८ दाखल केली आहे.

८. अन्य एका प्रकरणी, मा. सर्वोच्च न्यायालयात दाखल विशेष अनुमती याचिका क्र.११६३९-११६४०/२०१६, महाराष्ट्र शासन विरुद्ध त्रिमूर्ती शिक्षण संस्था मध्ये मा. सर्वोच्च न्यायालयाने संबंधित संस्था/शाळा ज्या दिवशी शासन निर्णय, दि.१५.११.२०११ मधील अटी व शर्ती पूर्ण करतील त्या दिवसापासून अनुदानास पात्र ठरतील असे आदेशित करून, सदर विशेष अनुमती याचिका खारीज केली आहे.

तसेच श्री. भैरवनाथ शिक्षण मंडळ व इतर विरुद्ध महाराष्ट्र राज्य या याचिकेत (रिट याचिका क्र.८९६१/२०१५ व इतर संलग्न रिट याचिका) मा.उच्च न्यायालयाने, मा. सर्वोच्च न्यायालयाने महाराष्ट्र राज्य वि. त्रिमूर्ती शिक्षण संस्था या याचिकेत पारित केलेल्या आदेशाचा संदर्भ देवून “आरक्षणाचे धोरण पालन केल्याशिवाय शाळा अनुदानास पात्र होणार नाही”, असेही स्पष्ट केले आहे.

९. मुख्याध्यापिका ज्ञानसाधना शिक्षण प्रसारक मंडळ संचलित ज्ञानसाधना माध्यमिक विद्यालय जळगांव यांनी संदर्भ क्र.(१३) येथील दि.०९.०६.२०२३ रोजीच्या निवेदानाद्वारे सदर संस्थेतील दोन शिक्षक सेवानिवृत्त झालेले असल्याने, सदर संस्था आरक्षण धोरणाचे पालन करित आहे असे नमूद करून संस्थेस अनुदान मिळणेबाबत शासनास विनंती केलेली आहे.

१०. त्यानुषंगाने शासनाने संदर्भ क्र.(१४) येथील दि.२५.०७.२०२३ रोजीच्या पत्रान्वये संबंधित प्राधिका-यांकडून प्रस्तुत प्रकरणाचा सद्यःस्थितीदर्शक अहवाल मागविला असता शिक्षणाधिकारी (माध्यमिक) जिल्हा परिषद, जळगाव यांनी संदर्भ क्र.(१५) येथील दि.२१.०८.२०२३ व दि.२०.१०.२०२३ च्या पत्रान्वये शासनास अद्यावत अहवाल सादर केला आहे. उक्त अहवालानुसार ज्ञानसाधना शिक्षण प्रसारक मंडळ संचलित ज्ञानसाधना माध्यमिक विद्यालय, जळगांव या शाळेने आरक्षण धोरणाचे पालन केल्याचे दिसून येते.

११. संदर्भ क्र. (७) येथील शासन निर्णय, दि.१९.०९.२०१६ मधील मुद्दा क्र.५ " शासनाचा स्वेच्छाधिकार" नुसार “ अनुदानासाठी शाळा पात्र झाली म्हणजे त्या शाळेस अनुदानाचा हक्क प्राप्त होत नाही. संबंधित शाळांना अनुदान लागू करणे हा शासनाचा "स्वेच्छाधिकार" असून निधीच्या उपलब्धतेनुसार शासन निकषपात्र शाळांना अनुदान लागू करील. सदर अनुदान हे भूतलक्षी प्रभावाने लागू केले जाणार नाही. तसेच, शाळांना विना अनुदान तत्वावर कोणत्याही शैक्षणिक वर्षात मान्यता दिलेली असली तरी राज्याची आर्थिक स्थिती, वेळोवेळी उपलब्ध होणारी आर्थिक संसाधने, राज्याच्या गरजा व त्यांचा प्राधान्यक्रम विचारात घेऊन, शासन अनुदानांच्या सूत्रात बदल करील व ज्या शाळांना अनुदान सुरू करण्यात आलेले नाही, त्या शाळांना जेव्हा अनुदान सुरू करावयाचे असेल त्यावेळचे अनुदान सूत्र त्यांना लागू राहील.

१२. शिक्षणाधिकारी (माध्यमिक) जिल्हा परिषद, जळगाव यांचे संदर्भ क्र.(१५) येथील अहवालानुसार, ज्ञानसाधना शिक्षण प्रसारक मंडळ संचलित ज्ञानसाधना माध्यमिक विद्यालय जळगांव या शाळेतील इयत्ता ५ वी ते इयत्ता ७ वी वर्गावरील मंजूर ५ शिक्षक पदांना आरक्षण

धोरणाचे पालन होत असल्याच्या दिनांकापासून म्हणजेच दि.१८.०८.२०२३ पासून संदर्भ क्र. (१२) येथील शासन निर्णय, दि.०६.०२.२०२३ मधील विहित अटी व शर्तीच्या अधीन राहून संदर्भ क्र.(७) येथील शासन निर्णय, दि.१९.०९.२०१६ मध्ये विहित केलेल्या अनुदान सूत्रानुसार, सरसकट २० टक्के अनुदानास पात्र ठरली आहे.

१३. सबब, ज्ञानसाधना शिक्षण प्रसारक मंडळ संचलित ज्ञानसाधना माध्यमिक विद्यालय जळगांव या शाळेतील इयत्ता ५ वी ते इयत्ता ७ वी वर्गावरील मंजूर ५ शिक्षक पदांना शासन निर्णय, दि.०६.०२.२०२३ मधील विहित अटी व शर्तीच्या अधीन राहून, दि.१८.०८.२०२३ पासून सरसकट २० टक्के अनुदान मंजूर करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन आहे.

शासन निर्णय:-

उपरोक्त प्रस्तावनेत नमूद केलेले विवेचन विचारात घेता, मा. उच्च न्यायालय, मुंबई येथे दाखल केलेल्या संदर्भ क्र.(६) येथील रिट याचिका क्र.४८६/२०१६ व संदर्भ क्र.(९) येथील रिट याचिका क्र.४५६५/२०१७ मध्ये मा. न्यायालयाने दिलेल्या आदेशानुसार तसेच शिक्षणाधिकारी (माध्यमिक) जिल्हा परिषद, जळगाव यांचे संदर्भ क्र.(१५) येथील अहवालानुसार, “ज्ञानसाधना शिक्षण प्रसारक मंडळ संचलित ज्ञानसाधना माध्यमिक विद्यालय जळगांव या शाळेतील इयत्ता ५ वी ते इयत्ता ७ वी वर्गावरील मंजूर ५ शिक्षक पदांना आरक्षण धोरणाचे पालन होत असल्याच्या दिनांकापासून म्हणजेच दि.१८.०८.२०२३ पासून संदर्भ क्र. (१२) येथील शासन निर्णय, दि.०६.०२.२०२३ मधील विहित अटी व शर्तीच्या अधीन राहून, संदर्भ क्र.(७) येथील शासन निर्णय, दि.१९.०९.२०१६ मध्ये विहित केलेल्या अनुदान सूत्रानुसार, सरसकट २० टक्के अनुदान अनुज्ञेय ठरते.

२. यास्तव, ज्ञानसाधना शिक्षण प्रसारक मंडळ संचलित ज्ञानसाधना माध्यमिक विद्यालय जळगांव या शाळेतील इयत्ता ५ वी ते इयत्ता ७ वी वर्गावरील मंजूर ५ शिक्षक पदांना शासन निर्णय, दि.०६.०२.२०२३ मधील विहित अटी व शर्तीच्या अधीन राहून तसेच, पुढील अटीच्या अधीन राहून, दि.१८.०८.२०२३ पासून सरसकट २० टक्के प्रमाणे अनुदान देण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.

- १) संस्थेस अनुदान वितरीत करताना संस्था शासन निर्णय, दि.०६.०२.२०२३ मधील अटी व शर्ती पूर्ण करीत असल्याची खात्री संबंधित प्राधिकारी यांनी करावी.
- २) संबंधित प्राधिकारी यांनी मागासवर्गीयांचा अनुशेष पुर्ण भरण्याबाबत शाळेकडून बंधपत्र घ्यावे.
- ३) सदर संस्थेने अनुशेष भरण्याबाबत शासनाचे प्रचलित धोरणानुसार कार्यवाही करावी.

३. वरील मान्यतेनुसार २० टक्के अनुदान वितरणाकरीता आवश्यक निधीची तरतुद करण्याकरीता पुरवणी मागणीचा प्रस्ताव शासनास सादर करण्यात यावा.

४. यावर होणारा खर्च मागणी क्र.मागणी क्र. ई-२, २२०२ सर्वसाधारण शिक्षण (००)(११) अशासकीय माध्यमिक शाळांना सहायक अनुदान (अनिवार्य) ३६, सहायक अनुदाने (वेतन)(२२०२ ३३६१) या लेखाशिर्षाखालील तरतूदीतून भागविण्यात यावा.

५. सदर शासन निर्णय, वित्त विभागाच्या अनौपचारिक संदर्भ क्र.२५०/व्यय-५, दि.२६.०२. २०२४ अन्वये दिलेल्या सहमतीनुसार निर्गमित करण्यात येत आहे.

६. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संगणक सांकेतांक क्रमांक २०२४०३०४१५२६५३८९२१ असा आहे. हा शासन निर्णय डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांचे आदेशानुसार व नावाने,

(प्रमोद कदम)

कार्यासन अधिकारी, महाराष्ट्र शासन.

प्रति,

- १) मा. मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
- २) मा. उपमुख्यमंत्री (गृह) यांचे सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
- ३) मा. उपमुख्यमंत्री (वित्त व नियोजन) यांचे सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
- ४) मा. मंत्री (शालेय शिक्षण) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
- ५) अपर मुख्य सचिव (वित्त विभाग) यांचे स्वीय सहायक, मंत्रालय, मुंबई.
- ६) अपर मुख्य सचिव (व्यय) यांचे स्वीय सहाय्यक वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
- ७) प्रधान सचिव (शालेय शिक्षण) यांचे स्वीय सहायक, मंत्रालय, मुंबई.
- ८) आयुक्त (शिक्षण), महाराष्ट्र राज्य, पुणे.
- ९) शिक्षण संचालक (माध्यमिक व उच्च माध्यमिक) म.रा. पुणे.
- १०) महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता) महाराष्ट्र , १/२ मुंबई/नागपूर .
- ११) महालेखापाल (लेखापरीक्षा) महाराष्ट्र , १/२ मुंबई/नागपूर.
- १२) महालेखापाल (स्थायिक निकाल लेखा परीक्षा व लेखा) महाराष्ट्र १/२, मुंबई/ नागपूर.
- १३) स्थानिक निवासी लेखा परिक्षा अधिकारी, मुंबई.
- १४) विभागीय शिक्षण उपसंचालक, नाशिक विभाग.
- १५) शिक्षणाधिकारी (माध्यमिक), जिल्हा परिषद, जळगांव.
- १६) अधीक्षक वेतन पथक (माध्यमिक) जिल्हा परिषद, जळगांव.
- १७) निवड नस्ती, एसएम-४